

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

27.10.2021

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp)

Naisjärjestöjen Keskusliitto ry, Naisjärjestöt Yhteistyössä – NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto ry kiittävät mahdollisuudesta tulla kuulluksi valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp) ja lausuvat kunnioittaen seuraavaa.

Naisjärjestöjen rahoitus hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Valtion talousarviossa vuodelle 2022 lakiin eräiden naisjärjestöjen valtionavusta (663/2007) perustuvaksi naisjärjestöjen valtionavustukseksi (momentti 29.10.51) esitetään 518 000 euroa. Kuluvaan vuoden 2021 budjetissa sekä vuoden 2020 budjetissa momentin suuruus on ollut 918 000 euroa. Hallituksen esitys naisjärjestöjen valtionavuksi vuodelle 2022 olisi näin 400 000 euroa avustuksen nykytasoa matalampi. Momentilta rahoitetaan kolmea tasa-arvon kattojärjestöä: Naisjärjestöjen Keskusliittoa (495 000 € vuonna 2021), Naisjärjestöt yhteistyössä – Nytkis ry:tä (283 000 € vuonna 2021) ja Monika-Naiset liitto ry:tä (140 000 € vuonna 2021).

Viime vuosina eduskunta on budjettikäsittelyssään nostanut kolmen suuren nais- ja tasa-arvojärjestön määrärahat paremmalle tasolle. Resurssien pysyvyyttä ei kuitenkaan ole pystytty turvaamaan pitkäjänteisesti, mikä aiheuttaa suuria haasteita suunnitelmalliselle ja määrätietoiselle tasa-arvotyölle.

Suomen tasa-arvotavoitteet ja naisjärjestöjen tekemä tasa-arvo- ja ihmisoikeustyö

Pääministeri Marinin hallituksen ohjelmassa on sitouduttu vahvasti naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Hallitusohjelman tavoitteena on nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Naisten oikeudet ovat Suomen ulkopoliittikan prioriteettiteemoja, ja Suomi on juuri valittu ensi vuoden alusta kolmivuotiskaudelle YK:n ihmisoikeusneuvoston jäseneksi ensimmäisenä sitoumuksenaan työskennellä sellaisen maailman puolesta, missä kaiken kykyiset ja ikäiset naiset voivat täysin nauttia oikeuksistaan. Kriisien keskellä tasa-arvo- ja ihmisoikeustyön merkitys on vain kasvanut.

Naisjärjestöjen asiantuntija- ja vaikuttamistyö tukee Suomen kunnianhimoisten tasa-arvotavoitteiden toteutumista ja tarjoaa siihen asiantuntemusta. Tasa-arvon saavuttaminen on hidasta ja kohtaa jatkuvaa vastarintaa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Globaalien ja monien EU-maiden asenteiden kiristytessä on tärkeää varmistaa, ettei Suomessa ajauduta konservatiiviseen naisjärjestöjen toiminnan alasajoon (vertaa esim. Unkari, Puola, Venäjä, Yhdysvallat).

Lakisääteisen rahoituksen on ollut tarkoitus turvata kansalaisjärjestöjen pitkäjänteinen tasa-arvotyö. Naisjärjestöjen valtionavustus on ollut hyvin matala verrattuna muihin kansalaistoiminnan kansallisiin kattojärjestöihin esimerkiksi sosiaalialalla, nuorisotyössä ja urheilussa, ja rahoituksen taso on aiempina vuosina heilahdellut voimakkaasti. Tuen ennustamattomuus on vaikeuttanut toiminnan suunnittelua huomattavasti. Viime vuosien vakaa rahoitus on mahdollistanut työsuhteiden vakinaistamisen ja siten vahvistanut vaikuttamistyötä, sekä varmistanut, että yhteiskunnan matalan kynnyksen apu säilyy haavoittuvassa asemassa oleville. Vuoden 2020 ja 2021 rahoitustaso turvaisi naisjärjestöjen työn myös jatkossa ja mahdollistaisi toiminnan pitkäjänteisen suunnittelun, kehittämisen ja vaikuttavuuden sekä pysyvien työsuhteiden säilyttämisen.

Rahoituksen tason säilymisen merkitys naisjärjestöjen työn tuloksellisuudelle

Naisjärjestöjen Keskusliitto on vuonna 1911 perustettu naisjärjestöjen kattojärjestö ja yhteistyöfoorumi, jonka tavoitteena on edistää tasa-arvoa, naisten oikeuksia sekä tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksia. Tänä vuonna 110 vuotta täyttäneen liiton toiminta on viime vuosina uudistunut ja laajentunut. Pohjoismaiden suurimpana tasa-arvon kattojärjestönä liiton jäsenjärjestöjen määrä on kasvanut viimeisen kahden vuoden aikana 60:stä 71:een. Samaan aikaan liiton toiminta on muuttunut vapaaehtoisuuteen pohjautuvasta aktivismista sukupuolten tasa-arvon ja naisten oikeuksien ammattimaiseksi ja aktiiviseksi osaajaksi, asiantuntijaksi ja viestijäksi. Liitto tekee jatkuvaa vaikuttamistyötä Suomen naisten ja tyttöjen oikeuksiin liittyvien sitoumuksien saavuttamiseksi, lainsäädännön kehittämiseksi sekä tietoisuuden ja tasa-arvotekojen lisäämiseksi yhteiskunnassamme edelleen esiintyviin tasa-arvon haasteisiin. Liitto on perustettu kansainvälisen International Council of Women -järjestön Suomen osastoksi, mutta sen resurssit kansainväliseen toimintaan ovat edelleen pienet, mikä asettaa haasteen kansainvälisen kehityksen ja keskustelun seuraamiselle sekä Suomen kansainvälisten sitoumusten toimeenpanon tukemiselle.

Naisjärjestöjen Keskusliiton ja tasa-arvoasiain neuvottelukunnan Tasa-arvotekojen vaikuttavuutta -hanke on edistänyt menestyksekkäästi sukupuolten tasa-arvoa lisäävien tasa-arvotekojen tekemistä ja tasa-arvotyön konkretisoimista sanoista teoiksi. Hankkeen teemoina ovat johtajuus, media ja teknologia, ja mukana on organisaatioita ja korkean tason vaikuttajia yhteiskunnan kaikilta aloilta. Tasa-arvotekoja on satoja. Naisjärjestöjen Keskusliitto on viime vuosien aikana hakenut ja saanut hanketyölle perusrahoitusta täydentämään myös pienempiä erillismäärärahoja. Hankerahoitus ei kuitenkaan pystyisi korvaamaan perusrahoituksen tason laskua.

Liitolla on kahdeksan jatkuvassa työsuhteessa olevaa ja kolme määräaikaista työntekijää. He ovat korkeakoulutettuja sukupuolentutkimukseen perehtyneitä ammattilaisia, jotka yhteistyössä liiton hallituksen kanssa toteuttavat liiton toimintaa. Vuosien 2020 ja 2021 rahoitustaso on mahdollistanut usean työsuhteen vakinaistamisen: kolme henkilöä on vakinaistettu vuonna 2020 ja kaksi vuonna 2021. Jatkuvissa työsuhteissa toimivien tasa-arvotyön ammattilaisten panos on liitolle välttämätön, jotta liiton työn ylläpitäminen ja kehittäminen on mahdollista. Siten Naisjärjestöjen Keskusliitto osaltaan voi tukea hallituksen kunnianhimoisen tasa-arvo-ohjelman toteutumista.

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry on vuonna 1988 perustettu suomalaisten naisjärjestöjen kattojärjestö ja yhteenliittymä, joka toimii jäsenjärjestöjensä yhteistyöelimenä kansallisissa ja kansainvälisissä asioissa. NYTKISin puoluerajat ylittävä yhteistyö on kansainvälisestikin uniikki toimintamalli. NYTKIS edistää naisten ihmisoikeuksia sekä seuraa ja vaikuttaa tasa-arvoon liittyvien kansainvälisten velvoitteiden toteutumiseen maamme lainsäädännössä ja politiikassa. Yhdistys toimii asiantuntijana erilaisissa verkostoissa ja yhteistyöfoorumeissa ja edistää naisten yhteiskunnallista asemaa ja sukupuolten tasa-arvoa mm. tukemalla lainsäädäntötyötä asiantuntijalausunnoin, vaikuttamalla julkiseen keskusteluun ajankohtaiskampanjoinnilla sekä aktiivisella sidosryhmäyhteistyöllä.

Yhdistykseen kuuluvat eduskuntapuolueiden naisjärjestöt sekä Naisasialiitto Unioni, Naisjärjestöjen Keskusliitto ja Sukupuolentutkimuksen seura. NYTKISillä on 18 alueellista toimikuntaa ympäri Suomen aina Uudeltamaalta Kainuuseen ja Länsi-Pohjaan asti. NYTKIS edustaa Suomea suuressa eurooppalaisessa kattojärjestössä European Women's Lobbyssä.

NYTKISillä on vuodesta 2021 alkaen kahden sijaan kolme vakituista työntekijää sekä yksi määräaikainen työntekijä syyskuusta joulukuuhun. Tavoitteena on, että rahoitustason pysyessä vuosien 2020 ja 2021

tasolla olisi mahdollista vakinaistaa myös neljäs työntekijä. Pysyvien työsuhteiden turvin on mahdollista kehittää ja vahvistaa yhdistyksen toimintaa niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti sekä vahvistaa puoluerajat ylittävää yhteistyömallia pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti sekä toimia vastuullisena työnantajana. Vuosina 2020 ja 2021 on vahvistettu etenkin NYTKISin viestintää ja kampanjatyötä, jotta voimme tehdä entistäkin vaikuttavampaa työtä vahvistaaksemme sukupuolten tasa-arvoa niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Monika-Naiset liitto ry on 1998 perustettu, valtakunnallinen, monikulttuurinen naisjärjestö, jonka tavoitteena on edistää Suomeen muualta muuttaneiden naisten tasa-arvoista asemaa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja ennaltaehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Se on Suomessa ainoa kattojärjestö, joka toimii maahan muuttaneiden naisten edunvalvojana. Liitolla on tällä hetkellä 16 jäsenjärjestöä, jotka edustavat eri puolilta maailmaa Suomeen muuttaneita naisia. Toimijoita on pääkaupunkiseudun lisäksi mm. Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Oulussa ja Tampereella.

Liitto valvoo maahan muuttaneiden naisten oikeuksien toteutumista antamalla lausuntoja ja kannanottoja, osallistumalla kuulemisiin, asiantuntija-, lainvalmistelu ja muihin työryhmiin ja verkostoihin. Sen erityisasiantuntemusta on naisiin kohdistuvan väkivallan kysymykset (pari- ja lähisuhdeväkivalta, kunniaan liittyvä väkivalta, pakkoavioliitto, ihmiskauppa) ja nais erityinen kotoutumistyö. Toiminnassa on vuosittain mukana noin 100 koulutettua vapaaehtoista. Liitto on Suomen edustaja European Network of Migrant Women -verkostossa.

Tasa-arvotyölle maahan muuttaneiden naisten aseman parantamiseksi on suuri tarve. Heihin kohdistuu moninkertaista syrjintää ja väkivaltaa verrattuna kantaväestön naisiin. Epätasa-arvoinen asema näkyy mm. korkeana työttömyytenä, köyhyytenä ja vähäisenä yhteiskunnallisena osallisuutena. Koronakriisi on entisestään lisännyt eriarvoisuutta.

Vuoden 2021 Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen rahoitustaso on mahdollistanut kahden työntekijän palkkauksen. Liitossa työskentelee muulla rahoituksella 41 työntekijää (STEA, STM/THL, Helsingin ja Vantaan kaupunki). Valtakunnallisen ja kansainvälisen tasa-arvotyön resurssit ovat pienet suhteessa toiminnan laajuuteen ja tarpeeseen. Tavoitteena on lisätä vaikuttamis- ja kehittämistyön henkilöresursseja. Rahoitustason säilyminen vähintään nykyisellä tasolla on elintärkeää, jotta pystymme jatkamaan edunvalvontaa ja vaikuttamistyötä maahan muuttaneiden naisten tasa-arvon edistämiseksi.

Lopuksi

Vahvat naisjärjestöt ja niiden tekemä pitkäjänteinen, yhteistyöhön pohjautuva ja rakenteita muuttamaan pyrkivä työ tukee tasa-arvon vahvistumista ylivaalikautisesti. Jotta työ voi jatkua menestyksekkäästi myös tulevaisuudessa, on tärkeää varmistaa, että naisjärjestöjen rahoituksen taso pysyy vuoden 2021 tasolla vuoden 2022 budjetissa. Valtionavun nykyinen taso on elintärkeää naisjärjestöjen toiminnan jatkumiselle. Samalla se merkitsisi vahvaa yhteiskunnallista ja poliittista tukea naisjärjestöjen tekemälle työlle.

Naisjärjestöjen Keskusliitto

Eva Biaudet
Puheenjohtaja

Terhi Heinilä
Pääsihteeri

Naisjärjestöt Yhteistyössä – NYTKIS

Saara-Sofia Sirén
Puheenjohtaja

Silla Kakkola
Pääsihteeri

Monika-Naiset liitto ry

Olga Silfver
Puheenjohtaja

Jenni Tuominen
Toiminnanjohtaja

Lisätietoa:

Terhi Heinilä, pääsihteeri, Naisjärjestöjen Keskusliitto, 040 530 5544, terhi.heinila@naisjarjestot.fi

Silla Kakkola, pääsihteeri, Naisjärjestöt Yhteistyössä – NYTKIS, 050 469 6242, silla.kakkola@nytkis.org

Jenni Tuominen, toiminnanjohtaja, Monika-Naiset liitto, 045 6759 276, jenni.tuominen@monikanaiset.fi